

*Др Зоран Арсић, редовни професор
Универзитет у Новом Саду
Правни факултет у Новом Саду*

АМБАЛАЖА – ИМОВИНСКОПРАВНИ И ЕКОЛОШКИ АСПЕКТИ¹

Сажетак: Амбалажа представља ствар која је средство паковања и има имовинску вредност. Постоји више врста амбалаже и она се може разврстати по различитим критеријумима. Основна класификација амбалаже обухвата одвојиву и неодвојиву амбалажу, појрошну и непојрошну, као и заменљиву и незамењиву амбалажу. Амбалажа има примарну и секундарну функцију. Примарно, амбалажа мора да обезбеди заштиту робе, као и олакшање постојања са робом приликом транспорта и ускладиштења. Секундарно, амбалажа служи за рекламу производа и произвођача. Осим рекламе, амбалажа обезбеђује и идентификацију производа и произвођача, с обзиром да произвођач може да стави свој жиг на амбалажу.

Имовинскоправни аспекти постојања амбалаже везују се, пре свега, за уговор о продаји. Одредбама Закона о облигационим односима о уговору о продаји није регулисано постојање амбалаже, због чега су релевантне одредбе Општих узанси за промет робом. За еколошке аспекте амбалаже од значаја је Закон о амбалажи и амбалажном отпаду.

Кључне речи: амбалажа, кућац, продавац, амбалажни отпад

Амбалажа представља ствар која је средство паковања и има имовинску вредност.² Према чл.5 Закона о амбалажи и амбалажном отпаду под амбалажом се подразумева производ направљен од материјала различитих својстава, који служи за смештај, чување, руковање, испоруку, представљање робе и заштиту њене садржине, а укључује и предмете који се кори-

¹ Рад је посвећен пројекту Биомедицина, заштита животне средине и право бр.179079 који сада финансира Министарство просвете и науке Републике Србије

² Bukljaš Ivo, Pravne norme i trgovački običaji za ambalažu, Zagreb, 1962, стр.5

сте као помоћна средства за паковање, умотавање, везивање, непропусно затварање, припрему за отпрему и означавање робе.

Постоји више врста амбалаже и она се може разврстати по различитим критеријумима.³ Основна класификација амбалаже обухвата одвојиву и неодвојиву амбалажу, потрошну и непотрошну, као и заменљиву и незаменљиву амбалажу.

Амбалажа може бити неодвојива, када се ради о амбалажи у коју се производ пакује у процесу проиводње и одвојива, која није саставни део поризвода и у коју се роба пакује приликом стављања у промет.

Потрошна амбалажа је она амбалажа која се може корисити једнократно, с обзиом да се потроши приликом прве употребе. За разлику од тога, непотрошна амбалажа се може користити више пута и често се назива повратном амбалажом, с обзиорм да се, по правилу, враћа продавцу. Законом о амбалажи и амбалажном отпаду предвиђеноје да је повратна амбалажа таква амбалажа која се, након враћања од стране потрошача, поновно употребљава за исту намену (чл.5 ст.1 тч.3).

Заменљива амбалажа се може заменити амбалажом истих својстава и намене, док незаменљива амбалажа има индивидуална својства, због којих се не може заменити другом амбалажом.

Осим једнократне и повратне амбалаже Законом о амбалажи и амбалажном отпаду предвиђене су и примарана, секундарна и терцијарна амбалажа. Примарна амбалажа је најмања амбалажна јединица у којој се производ продаје коначном купцу. Секундарна амбалажа је амбалажна јединица која садржи више производа у примарној амбалажи са наменом да на продајном месту омогући груписање одређеног броја јединица за продају, без обзира да ли се продаје крајњем кориснику или се користи за снабдевање на продајним местима. Ова амбалажа се може уклонити са производа без утицаја на његове карактеристике. Терцијарна (транспортна) је амбалажа намењена за безбедан транспорт и руковање производа у примарној или секундарној амбалажи. Ова амбалажа не обухвата контејнере за друмски, железнички, водни или ваздушни транспорт.

Амбалажа има примарну и секундарну функцију.⁴ Примарно, амбалажа мора да обезбеди заштиту робе, као и олакшати поступања са робом приликом транспорта и ускладиштења. Секундарно, амбалажа служи за рекламу производа и произвођача. Осим рекламе, амбалажа обезбеђује и идентификацију производа и произвођача, с обзиром да произвођач може да стави свој жиг на амбалажу.

³ Вуклаш I., *op. cit.*, стр.6-7

⁴ Кашанин Ратимир, Амбалажа, Енциклопедија имовинског парава и права удруженог рада, Том први, Београд 1978, стр.7

1. Имовинскоправни аспекти

Имовинскоправни аспекти питања амбалаже везују се, пре свега, за уговор о продаји. Одредбама Закона о облигационим односима о уговору о продаји није регулисано питање амбалаже, због чега су релевантне одредбе Општих узанси за промет робом.

Према узанси 79 ст.1 Општих узанси за промет робом обезбеђење амбалаже је обавеза продавца. Својства амбалаже се утврђују уговором. У одсуству одговарајуће одредбе уговора, обавеза продавца је да обезбеди амбалажу која је уобичајена. У том погледу су од значаја правила струке,⁵ као и посебне узансе (на пр. узанса 21 Посебних узанси за трговину кром-пиром; узанса 19 Посених узанси за трговину поврћем ; узанса 24 Посебних узанси за промет пасуљем ; узанса 18 Посебних узанси за промет пиринчом ; узанса 19 Посебних узанси за промет пиринчаном арпом ; узанса 7 Посебних узанси за промет житарицама).

У случају да нема одговарајућег обичаја амбалажа мора да буде таква да штити робу и да тако упакована роба буде подобна за превоз и примену најнижег подвозног става. Уколико је врста превоза предвиђена уговором, амбалажа мора да одговара условима према којима се роба прима на превоз свим превозним средствима која су превиђена уговором. За случај да превозна средстава нису предвиђена уговором, амбалажа мора да одговара условима под којима се роба прима на превоз на оним превозним средствима која се редовно употребљавају преам природи посла (узанса 79 ст.3 Општих узанси за промет робом).

Као што смо указали, амбалажу обезбеђује продавац, с обзиром да се она везује за испоруку робе. Уговором је, међутим, могуће предвидети да амбалажу обезбеђује купац. На тај начин се испорука робе везује и за радње купца, а не само продавца. Ако рок испоруке није одређен, а купац има обавезу да достави амбалажу продавцу, испорука се има извршити одмах по истеку времена које је потребно за паковање робе. При томе рок почиње да тече од првог радног дана по пријему амбалаже (узанса 94 Општих узанси за промет робом). Када је у питању време потребно за паковање, не ради се о субјективном року, односно о времену које је потребно одређеном продавцу да изврши паковање. То је фактичко питање и зависи од врсте робе, врсте амбалаже и количине. У питању је просечно потребно време потребно за паковање те робе у одређену амбалажу.⁶ У вези са достављањем амбалаже од стране купца треба имати у виду још један аспект ове ситуације. Ради се о томе да је преглед амбалаже достављене од стране куп-

⁵ Goldštajn Aleksandar, Privredno ugovorno pravo, Zagreb, 1980, стр.219

⁶ Кашанин Р., оп.цит., стр.9

ца обавеза продавца. Продавац није ослобођен одговорности ако упакује робу у амбалажу полсату од старне купца. Он има право да врати амбалажу на трошак и ризик купца и да захтева другу, одговарајучу, амбалу. Према ставу судске праксе, рокови испоруке се у том случају продужавају, зависно од тога колико купац касни са достављањем исправне амбалаже.⁷

Ако купац има обавезу да достави амбалажу продавцу и падне у доцњу, продавцу стоје на располагању више могућности (узанса 229 Општих узанси за промет робом). Продавац може да тражи да купац изврши своју обавезу и достави амбалажу. У том смислу мора да му остави накнадни примерени рок за извршење обавезе. Ако купац ни у накнадном року на изврши своју обавезу, продавац може одустати од уговора. Продавац може одржати уговор на снази тако што ће на име и терет купца предати робу у јавно складиште, ако је то могуће. На тај начин он стиче право да тражи исплату цене. Продавац, такође, може употребити своју амбалажу на рачун купца, или на рачун купца узети амбалажу у закуп, када се рок за испоруку продужује за период колико је према околностима потребно за прибављање амбалаже. У случају да продавац користи своју амбалажу, он је овалашћен да зарачуна купцу трошкове амбалаже. За случај да се ради о непотрошној амбалажи не може тражити њену наплату, веч је дужан примити амбалажу натраг и може наплатити само амортизовани део амбалаже.⁸ У случају закупа амбалаже, купац је дужан да врати амбалажу продавцу, а он власнику, Тада се не плаћа амортизација, него закупнина.⁹ Продавац је слободан у избору права, али од уговора може одустати само у случају да је оставио накнадни рок купцу за достављање амбалаже. У сваком случају продавац може тражити накнаду штете од купца, коју је претрпео због неипуњења или задоцњења у дотављању амбалаже. Према ставу судске прксе ова штета обухвата стварну штету и изгубљену добит.¹⁰ Посебна ситуација постоји када је амбалажа стигла после вршења неког од споменутих права од стране продавца. Тада је продавац дужан да амбалажу одмах врати купцу према његовој диспозицији. При томе продавац има право на накнаду свих трошкова насталих због враћања амбалаже.¹¹

У случају да рок за достављање амбалаже није утврђен уговором, сматра се да је купац доставио амбалажу на време ако је стигла продавцу толико времена пре истека рока за испоруку, колико је према околностима потребно да би продавац могао на време извршити паковање и испоруку

⁷ Ibidem

⁸ Bukljaš I., op.cit., стр.12

⁹ Ibidem

¹⁰ Према Goldštajn A., op.cit., стр.385; Исти став Кашанин Р., оп.цит., стр.9

¹¹ Bukljaš I., op.cit., стр.14

робе. Рок за доставу амбалаже одређен је и неким посебним узансама. Тако узанса 20 Посебних узанси за трговину поврћем предвиђа да купац мора доставити амбалажу на свој трошак најкасније 24 сата пре отпреме робе. Посебне узансе за промет кромпиром (узанса 23) предвиђају за случај да је купац обавезан да достави амбалажу да он то мора да уради на свој трошак најкасније 5 дана пре почетка испоруке робе

Амбалажа има утицаја и на предмет обавезе продавца да испоручи робу. Код утврђивања којичине робе која се вага могуће је утврђивање бруто тежине и нето тежине. Под бруто тежином подразумева се тежина робе са амбалажом, док нето тежину представља тежина саме робе без амбалаже. Да ли се цена односи на бруто или нето тежину одређује се уговором. У одсуству уговорне одредбе, према узанси 119 Општих узанси за промет робом, количина робе која се вага узима се бруто за нето. У таквом случају амбалажа прати судбину робе. Изузетно, ако је купац дужан да врати амбалажу, утврђује се нето тежина и плаћа цена на основу тежине робе без амбалаже.¹²

Основну обавезу купца из уговора опродаји представља плаћање цене. С тим у вези је и питање амбалаже, односно да ли цена обухвата и амбалажу. Ово питање се, пре свега, решава уговором. У том смислу узанса 162 Општих узанси за промет робом предвиђа употребу одређених израза као што су ”франко амбалажа”, ”амбалажа гратис”, амбалажа изгубљена”, ”амбалажа урачуната”. Такви и слични изрази значе да се амбалажа не мора посебно платити ни вратити. Питање је, међутим, какав је статус амбалаже када уговор не садржи одговарајуће одредбе. У литератури се указује да се то питање решава од случаја до случаја.¹³ Ако се ради о амбалажи која је мање вредности, или се вредност амбалаже губи једнократном употребом, као и у случају да се ради о оригиналном паковању, с обзиром да је оно неодвојиво од робе, тада се мора узети да је вредност амбалаже урачуната у цену робе и купац не мора да је врати. Насупрот томе, у случају велике вредности амбалаже, или амбалаже која се може виšekратно користити, купац је дужан да је врати. Рок у коме купац треба да врати амбалажу може бити утврђен уговором. Рок може бити утврђен и посебним узансама. Посебне узансе за трговину поврћем предвиђају да, ако је купац у обавези да врати амбалажу, односно када је продавац даје на употребу, он то мора да учини року од 15 дана од дана пријема поврћа (узанса 22). У случају да рок није предвиђен уговором или пословним обичајем, односно посебним узансама, примењују се диспозитивна правила Закона о облигационим односима о обавезама у погледу којих није утврђен рок извршења.

¹² Кашанин Р., *op.cit.*, стр.9.

¹³ Кашанин Р., *op.cit.*, стр.10.

Према чл.314 Закона о облигационим односима, ако рок није одређен, а сврха посла, природа обавезе и остале околности не захтевају извршен рок за испуњење, поверилац може захтевати одмах испуњење обавезе. Обавези купца да врати амбалажу одговара право продавца да тражи њен повраћај.¹⁴ Осим захтева за повраћај амбалаже продавац може тражити и накнаду претрпљене штете. С тим у вези је и питање како може да гласи тужбени захтев, односно да ли је могуће поставити алтернативни захтев (повраћај амбалаже или исплату њене вредности). Начелно, продавац је дао амбалажу на коришћење и има право да тражи њено враћање.¹⁵ Алтернативни захтев за исплату противвредности амбалаже по ценама на дан извршења одбијен је као неоснован, будући да није пружен доказ о постојању такве обавезе, тј. да није уговорена исплата противвредности амбалаже уколико не буде враћена (чл. 403. ЗОО).¹⁶ У литератури се наводи и постојање другачијих одлука, при чему се узима у обзир економичност остваривања захтева, Ако се удовољи алтернативном захтеву продавца, купац не долази у неповољнији положај, будући да може да врати амбалажу тада нече бити у обавези да плати њену вредност. Насупрот томе, ако суд обавезе купца само на враћање амбалаже, тада ће продавац морати да покрене нови поступак, ако до враћања не дође.¹⁷ Посебни узансама су предвиђена и правила за решавање питања захтева за повраћај амбалаже, која се заснивају на томе да се амбалажа која није враћена у одређеном року сматра продатом, као и на постојању пенала. Према посебним узансама за трговину кромпиром купац дугује продавцу наканду за све време за које се налази у доцњи са враћањем амбалаже, при чему се наканда утврђује у износу од 1% дневно за сваки дан закашњења, рачунајући од просечне тржишне цене амбалаже, ако власник не дикаже њену већу вредност. Ако амбалажа не буде враћена у року од два месеца од пријема робе, сматра се да је амбалажа продата, када купац плаћа амбалажу према просечној тржишној цени, ако власник не докаже вишу цену, као и наканду за 45 дана (узансе 26 и 27). У ситуацијама када се сматра да је амбалажа продата поставља се питање да ли купац плаћа тржишну цену нове амбалаже, или тржишну цену амбалаже какву је примио.¹⁸ У литератури се заступа став, који сматрамо исправним, да купац има обавезу да плати тржишну цену за амбалажу какву је примио, што одговара правилима уговора о продаји.¹⁹

¹⁴ Bukljaš I., *op.cit.*, стр.56

¹⁵ Bukljaš I., *op.cit.*, стр. 58

¹⁶ Пресуда Вишег привредног суда, Пж. 1611/95 од 30.3.1995. године - Судска пракса привредних судова - Билтен бр. 2/1995 - стр. 36)

¹⁷ Bukljaš I., *op.cit.*, стр.58 – 59.

¹⁸ Кашанин Р., *op.cit.*, стр.11.

¹⁹ *Ibidem*

У вези са захтевом за повраћај амбалаже поставило се и питање застарелости. Пре свега, поставља се питање да ли захтев за повраћај амбалаже представља захтев из уговора о продаји. С тим у вези прави се разлика да ли је у питању трајна амбалажа, или не. Када се ради о захтеву тужиоца за повраћај амбалаже која је трајног карактера, тада она у погледу застарелости не дели судбину основног потраживања из уговора о купопродаји. У погледу застарелости потраживања овакве амбалаже примењује се општи рок застарелости из члана 371. ЗОО који износи 10 година (Пресуда Вишег привредног суда, Пж.8606 од 15.11.1999).²⁰ Застаревање потраживања повратне амбалаже тече одвојено за сваку испоруку робе (исто онако како тече рок застарелости цене за испоручену робу) али се у привредном пословању примењује и одредба чл. 312. ЗОО када се ради о континуираним и сукцесивним испорукама амбалаже са краћим употребним циклусом, по принципу пуно за празно. (Решење Врховног суда Србије, Прев. 415/98 од 23.12.1998. године)²¹ Када су парничне странке пословале по принципу да се амбалажа (потрошна) враћа "пуно за празно", тада је тужени повраћајем амбалаже увек враћао раније испоручену амбалажу а све у смислу одредбе члана 312. ЗОО. Према томе, код примене овог принципа пословања "пуно за празно" претпоставља се да је тужени тиме измирио ранија дуговања па му рок застарелости тече од последње испоруке. (Пресуда Врховног суда Србије, Прев. 471/97 од 15.7.1997. године)²²

Ако су на страни купца као дужника за повраћај амбалаже наступиле правне последице отварања стечаја, продавац има излучно право у погледу амбалаже као њен власник (Правно схватање утврђено на седници Одељења за привредне спорове Вишег привредног суда 6.10.1999). У том смислу продавац није стечајни поверилац у погледу захтева за повраћај амбалаже. Насупрот томе, у погледу захтава за накнаду штете, продавац има статус стечајног повериоца.

Амбалажа је од значаја и у погледу обавезе купца да прегледа робу, што се, пре свега, односи на оригинално паковање. Ово питање је регулисано узансом 148 Општих узанси за промет робом. У случају да се роба испоручује у оригиналном паковању, утврђивање квалитета се ограничава само на испитивање паковања. Ако се доцније утврди да је роба имала мана, продавац одговара за њих као за скривене мане. У литаратури се износи став према којем ова узанса има примену и после доношења Закона о облигационим односима.²³ Ограничење испитивања квалитета само на

²⁰ Судска пракса привредних судова, Билтен бр.2/1997, стр.61

²¹ Судска пракса привредних судова - Билтен бр. 1/1999 - стр. 88

²² Судска пракса привредних судова - Билтен бр. 4/1997 - стр. 110

²³ Коментар Закона о облигационим односима, Радектори Слободан Перовић, Драгољуб Стојанковић, књ.2, стр. 78.

оригинално паковање заснива се на природи оригиналног паковања. Ово зато што оштећењем оригиналног паковања роба постаје неподобна за продају, мада не мора постати неупотребљива. Ипак, ако дође до оштећења оригиналног паковања роба постаје трговачки неупотребљива.²⁴

Приликом продаје робе на мало могуће је да дође до препакивања производа оригиналног пакованог од стране произвођача. У том случају, према узанси бр.57 Посебних узанси за промет робе на мало, трговачка организација је дужна да сачува ниво квалитета амбалаже употребљене од стране произвођача. При томе постоји обавеза да се купцу пружи сва упутства и подаци о роби, који су се налазили на оригиналној амбалажи произвођача.

Основно питање у вези са овом регулативом је шта се има сматрати оригиналном амбалажом и одговорност продавца у погледу робе у оригиналном паковању. У том погледу указаћемо на поједине ставове судова.²⁵ Гајбе, сандучићи и слично паковање свежег воћа, омоти од сламе и хартије у којима се испоручују банане, а који се могу разгрнути, не сматају се оригиналним паковањем. Амбалажа у коју је упакована роба која се преузима "гледањем" не сматра се оригиналним паковањем, већ отвореном типизираним амбалажом уобичајеном за ту врсту робе. Кад се текстил испоручије у балама таква амбалажа не чини са робом једну целину и не ради се оригиналном паковању и стога се квалитет робе мора утврдити по пријему и рекламирати одмах што значи да се не ради о скривеним мананама. Паковање у сандуцима не сматра се оригиналним паковањем. Уколико се недостаци на роби могу запазити окуларним прегледом кроз провидно поливинилски омот или се тај омот може склонити без штетних последица за саму робу, нису у питању скривене мане, па се ти недостаци морају утврдити и рекламирати без одлагања. Испоручилац који шаље робу у оригинално пакованим сандуцима јамчи за врсту и количину робе. Преузимање оригиналних сандука врши се прегладом исправности и неоштећености сандука и њиховим бројањем. Приговори у погледу квалитета и квантитета могу се ставити и када је купац одвезао робу из места пријема, ако се због начина отпреме или омота нису могли ставити раније. Ако је роба, испоручена у оригиналном паковању, имала таква мане које је купац могао приметити одмах по скидању омота, онда је купац дужан да те мане без одлагања утврди и продавцу стави приговор. Ако се на роби, која је испоручена у оригиналном паковању, доцније утврде недостаци, сматраће се да је преузео робу без приговора на квалитет ако није без одлагања поднео рекламацију, чим је открио недостатке.

²⁴ Goldštajn A., *op.cit.*, стр.291

²⁵ Ставови судова наведени према Кашанин Ратимир, Кукољц Војислав, Опште узансе за промет робом и њихова примена у пракси, Београд 1967, стр.126.

Амбалажа је од значаја и код дистанционе продаје, односно у случају да се роба превози. У таквом случају, када уговором није утврђено место испуњења, предаја робе је извршена, према чл. 472 Закона о облигационим односима, уручењем превозиоцу, или лицу које организује отпрему. Са предајом ствари ризик случајне пропасти или оштећења ствари прелази на купца. Продавац одговара за материјалне недостатке на роби које је она имала у тренутку преласка ризика на купца. Продавац, међутим одговара и за оне материјалне недостатке који се појаве после преласка ризика на купца, ако су последица узрока који је постојао пре тога (чл.478 Закона о облигационим односима). То значи да продавац одговара за неуредно отпремљену робу и у случају да је амбалажа коју он обезбеђује није одговарала потребним условима.²⁶ Зато је продавац као пошиљалац из уговора о превозу дужан да упакује робу тако да се за време превоза сачува од потпуног или делимичног губитка или оштећења, као и да спречи наношење штете лицима, возним средствима или другим стварима (чл.56 Закона о уговорима о превозу у железничком саобраћају). Ово одговара и општој норми за све уговоре о превозу из чл. 658 Закона о облигационим односима. Пошиљалац одговара за штету проузроковану превозиоцу или другим лицима због тога што ствар није уопште упакована или обележена, или што није довољно упакована или обележена (чл.56 ст.2 Закона о уговорима о превозу у железничком саобраћају). Превозилац одговара за штету насталу у току превоза због потпуног или делимичног губитка или оштећења ствари, као и за штету насталу због прекорачења рока испоруке. Превозилац, међутим, не одговара ако је потпун или делимичан губитак или оштећење роба настало због непаковања или недовољног паковања ствари која је услед тих недостатака по својој природи изложена губитку или оштећењу (чл.70 ст.1 тч.2 Закона о уговорима о превозу у железничком саобраћају).

2. Еколошки аспекти

За еколошке аспекте амбалаже од значаја је Закон о амбалажи и амбалажном отпаду (Службени гласник Републике Србије бр.36/2009 у даљем тексту Закон).

Циљ доношења овог Закона је да, у складу са начелом одрживог развоја, обезбеди очување природних ресурса, заштиту животне средине и здравља људи, развој савремених технологија производње амбалаже, успостављање оптималног система управљања амбалажом и амбалажним отпадом у складу са начелом поделе одговорности, функционисање тржишта у

²⁶ Кашанин Р., *op.cit.*, стр.8.

Републици Србији, превенцију стварања трговинских препрека, избегавања поремећаја и ограничења у конкуренцији.

Законом су утврђени услови заштите животне средине које амбалажа мора да испуњава за стављање у промет. Амбалажа се може ставити у промет под условом да испуњава основне захтеве који се односе на производњу и састав амбалаже, њену поновну употребу и поновно искоришћење, укључујући погодност амбалаже за рециклажу.

Специфилни захтеви за производњу амбалаже значе да запремина амбалаже и/или тежина материјала садржаних у њој буде ограничена на најмању одговарајућу меру. При томе мора бити одржан ниво безбедности и здравствене исправности упакованог производа, функционалност унутар ланца испоруке и употребе и прихватљивост упакованог производа од стране потрошача. Специфични захтеви у погледу састава амбалаже односе се на присуство одређених хемијских супстанци. Амбалажа треба да буде произведена тако да укупан ниво концентрације олова, кадмијима, живе и шестовалентног хрома у амбалажи или њеним компонентама не прелази прописану раничну вредност. Специфичним захтевима за повратну амбалажу је предвиђено да физичке и друге карактеристике амбалаже морају бити такве да обезбеде адекватан квалитет амбалаже и омогуће њену поновну употребу за исту намену тако да:

1) дизајн амбалаже омогући поновно пуњење или утовар, као и одговарајући број циклуса пуњења или пражњења;

2) се амбалажа може оспособити за поновно коришћење узимајући у обзир заштиту здравља и захтеве безбедности;

3) на тржишту постоји доступан систем за остваривање поновне употребе (сакупљање повратне амбалаже, поновно пуњење или утовар).

Амбалажа мора са испуњава и друге специфичне захтеве - специфичне захтеве за амбалажу која је поновно искористива рециклажом материјала, специфичне захтеве за амбалажу која је поновно искористива композирањем и биоразградњом, специфичне захтеве за амбалажу која је поновно искористива у облику енергије.

Амбалажа носи одговарајућу ознаку или на самој амбалажи или на етикети. Уколико величина амбалаже то не дозвољава, ознака се налази на приложеном упутству. Сврха постојања ознаке је да укаже на врсту материјала који је употребљен за производњу амбалаже, ако и на могућност поновне употребе (код повратне амбалаже) и рециклаже. Да би се то постигло ознака мора бити јасна, видљива и лако читљива, као и издржљива и трајна. Ова својства ознака мора да задржи и ако је амбалажа отворена. Циљ означавања амбалаже је да тиме укаже на природна својства материјала од којих је сачимјена, као и да се олакша сакупљање, поновна употре-

ба и поновно искоришћење, што укључује и рециклажу, компостирање, биоразградњу и искоришћење у енергетске сврхе.

Правно лице које стави у промет амбалажу која не испуњава прописане услове, или не означава амбалажу на прописан начин казниће се за прекршај.

Свака амбалажа или амбалажни материјал који не може да се искористи у првобитне сврхе, изузев остатака у процесу производње, представља амбалажни отпад. Национални циљеви управљања амбалажом и амбалажним отпадом утврђују се Планом за смањење амбалажног отпада, који утврђује Влада Републике Србије.

Zoran Arsić, Ph.D., Full Professor
University of Novi Sad
Faculty of Law Novi Sad

Package

Abstract: *It is duty of the seller to pack the goods in a manner which assures their safe arrival and enables their handling in transit and at the place of destination. The problem of packing is relevant in two main respects. First of all the buyer is in certain circumstances entitled to refuse acceptance of the goods if they are not properly packed. Second, the package is relevant to calculation of price and freight based on weight. In the case of export trade, the package should conform to the legislation in the country of destination. The impact of package on environment is regulated by environment protection regulation of Republic of Serbia.*

Key words: *package, buyer, seller*